कुशिकः सौभरः, रात्रिर्वा भारद्वाजी। रात्रिः। गायत्री।

रात्री व्यख्यदायती पुरुत्रा देव्यक्षभिः। विश्वा अधि श्रियोऽधित॥ १०.१२७.०१

रात्रिः- निशा मनुष्यप्रज्ञा। देवी- देवता। पुरुत्रा- बहुषु देशेषु। आयती- आगच्छन्ती। अक्षभिः- स्वाक्षैः। व्यख्यत्- विशेषेणापश्यत्। विश्वाः- सर्वाः। श्रियः- शोभाः। अधि अधित- अधिधारयति ॥१॥

ओर्वप्रा अमर्त्या निवतो देव्युद्वतः। ज्योतिषा बाधते तमः॥ १०.१२७.०२

देवी- देवता। अमर्त्या- अमरणशीला। उरु- विस्तीर्णमाकाशम्। निवतः- नीचीनान्। उद्वतः- उद्गच्छतः। आ अप्राः- आपूरयति। ज्योतिषा- प्रकाशेन। तमः- अन्धकारम्। बाधते- नाशयति ॥२॥

निरु स्वसारमस्कृतोषसं देव्यायती। अपेदु हासते तमः॥ १०.१२७.०३

आयती- आगच्छन्ती। देवी। उषसम्- प्रभातीं दैवप्रज्ञाम्। स्वसारम्- सोदरीं सखीम्। निः अकृत- निष्करोति। तमः- अन्धकारम्। अपेदु हासते- जहाति ॥३॥

सा नो अद्य यस्या वयं नि ते यामन्नविक्ष्महि। वृक्षे न वसतिं वयः॥ १०.१२७.०४

यस्याः। ते- तव। यामन्- प्राप्त्याम्। वृक्षे- तरौ। वयः- पक्षी। वसतिम्- वासम्। न- इव। अविक्ष्महि- सुखेन वासं कुर्मः। सा त्वम्। नः- अस्मभ्यम्। अद्य- इदानीं सुखं कुरु ॥४॥

नि ग्रामासो अविक्षत नि पद्वन्तो नि पक्षिणः। नि श्येनासश्चिदर्थिनः॥ १०.१२७.०५

ग्रामासः- ग्रामाः। नि अविक्षत- रात्र्यां सुखं निवसन्ति। पद्वन्तः पक्षिणः- मृगाद्विजाश्च। अर्थिनः- गतिशीलाः। श्येनाश्च विश्राम्यन्ति ॥५॥

यावया वृक्यं वृकं यवय स्तेनमूर्म्ये। अथा नः सुतरा भव॥ १०.१२७.०६

Dr. Rangaji

वृक्यं वृकम्- क्रूरं क्रौर्यभावनं वा। स्तेनम्- चोरं चोरभावनं वा। ऊर्म्ये- निशे। यावय- पृथक्कुरु। अथ- अनन्तरम्। नः- अस्माकम्। सुतरा- सुष्ठु तरणशीला। भव ॥६॥

उप मा पेपिशत्तमः कृष्णं व्यक्तमस्थित। उष ऋणेव यातय॥ १०.१२७.०७

मा- माम्। पेपिशत्- वस्त्वाश्लेषकम्। कृष्णः। व्यक्तम्- स्थूलः। तमः- अन्धकारः। उप आस्थित- उपागच्छत्। उषः- दैवप्रज्ञे। ऋणेव- ऋणानीव। यातय- पृथक्कुरु ॥७॥

उप ते गा इवाकरं वृणीष्व दुहितर्दिवः। रात्रि स्तोमं न जिग्युषे॥ १०.१२७.०८

दिवः दुहितः- दिविजे। रात्रि- निशे मनुष्यप्रज्ञे। जिग्युषे- जितवते मह्यम्। न- सम्प्रति। स्तोमम्- मन्त्रम्। वृणीष्व- वरणं कुरु। ते- तुभ्यम्। गा इव- गावो यथा शब्दयन्ति तथा। अकरम्- मन्त्रान् शब्दयामि ॥८॥

Dr. Rangaji